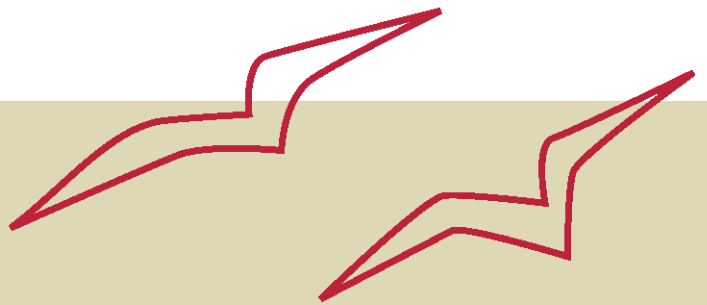

Ukiumoortumik Nalunaarusiaq 2005 MIPI - Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik

Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik

Videnscenter om Børn og Unge | Documentation Centre on Children and Youth

Eqikkaaneq

MIPI – Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik – pisortatigut pilersinneqarpoq

1. januar 2004 mannaluni tassa taamaasilluni Ilisimasaqarfiup ukiumoortumik nalunaarusiaasa aappassaraat.

2005-imi MIPI suliniutinik pingasunik naammassinnissimavoq, tassaallutik Inuusuttunik meeqqanillu inissiisarnernik siunissami misissuisarnissat pillugit nalunaarusiaq, Kalaallit Nunaanni kommuunit meeqqat inuusuttullu pillugit politikii-nik misissueqqissaarneq kiisalu Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisitigut paasissutissat 2005 immikkut sammisamik imaattumik ilallit Meeqqat inuusuttullu paaqqutarineqarnissamut, atuarnissamut aamma sunngiffimmi sammisassaqaarnissamut periarfissaat. Nalunaarusiat pineqartut taakku tamarmik MIPI-p nittartagaanit aaneqarsinnaapput.

Ukiup kingulliup ingerlanerani MIPI-p atuagaateqarfia atuakkanik 71-nik amerlissuteqarpoq peqatigalugulu nittartagaanut ilineqarsimallutik suut atuarneqarsinnaasorpaaluit aallerfigineqarsinnaallutik. MIPI-p saaffiginnissutit arlalissuit sammisanut ilisimariikkanut tunngassuteqartut 46-t akissuteqarfigai, ilaatigut meeqqat inuusuttullu mobilimik internetimillu atuisarnerannut, naveersisinnaatitaanermut aamma sumiginnaanermut tunngassuteqartut. Taamaalilluni saaffiginnissutit 2004-mut sanilliullugit allannguuteqanngillat, taamaattorli saaffiginnissutit arlallit nassuiaanerulluni akisariaqartarput taamaalu akiniarnerannut piffissaq suliffiusoq sivirusunerusimalluni. Ilinniartut apeqquteqarnerusarnerat taamaaginnarpoq, aammali pisortaqaarfiit saaffiginnissutigisartagaat amerliartorusaarput.

Oqaatigisariaqarpoq saaffiginnissutini sammineqartut ilaat suli annikitsuinnarmik ilisimasaqarfigineqartarmata, taamaattumillu MIPI-mit naammaginartumik akissuteqarfigineqarsinnaasaratik.

Ilisimariikkat pillugit saaffiginnissutinik akisisarnerup saniatigut MIPI 2005-imi oqallinnerni, ataatsimeersuarnerni, ilinniartitsinerni il.il. peqataasarsimavoq. Ataasiarluni aamma kommunimut tikeraartoqarsimavoq MIPI-lu suleqatigiinnut arlalinnut ilaatitaqarpoq.

MIPIp ilisimasaasa aammalu meeqqanik inuusuttunillu suliaqarnerata imminnut ataqatigiillersinnaanerata ilimagisariaqassaaq pisinnaasoq, suliffeqarfiit meeqqanik inuusuttunillu sulissaqartut assersuutigalugu misissuinernik imaluunniit naliliinernik MIPI-mut imissuteqartalerpata. 2004-mi MIPI ataasiarluni

imissummik suliaqarpoq 2005-imili taamaattumik suliaqarsimanani. MIPI-p naliliinera naapertorlugu tamanna peqquteqarpoq MIPI-p sivikitsumik atuussimaneranik killilimmillu nukissaqarneranik, minnerunngitsumillu aamma nassuiaatinik taamaattunik iniminniisinnaasorpasuit akornanni taamaaliornermik misilittakkat killeqarnerannik tamatumunngalu aningaasanik immikkoortitsisannginnerannik. Tamatumali allanngornissaa neriarpoq pineqartup eqqumaffigineqariartornera ilutigalugu.

Ukiut nikinneranni MIPI pilersaarusiukkanik marlunnik ingerlataqarpoq. Tassaapput saqqummersitassaq *Kalaallit Nunaanni meeqqat aamma inuusuttut pillugit antologi* kiisalu *Kalaallit Nunaanni meeqqat piitsut* pillugit misissueqqissaarneq. Suliat taakku marluk naammassineqarnissaannut aningaasaateqarfinnut qinnuteqaatit MIPI-p suliariligai apeqqutaassapput.

MIPI-p ingerlanneqarnerani pissutsit arlallit 2004-mut sanilliullugit aqqilerunarpud. Ilisimasaqarfiulli ataasiinnarmik sulisoqarluni ingerlatiinnarnissaa unamminartuuvoq taamaattumillu siulersuisut neriupput 2006-imut aningaasartuutissanut inatsimmi sulisut amerlineqarumaartut. MIPI-p siunissaa pillugu siulersuisut massakkut misilittakkat maluginiakkallu ilisimasaqarfimmit angusimasat tunuliaqutaralugit inassuteqaatissanik suliaqarput.

MIPI-p sulineratigut anguniagaq siulersuisunit ima aalajangersarneqarpoq: *Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu sullinneqarneranni ilisimasat aallaaviunerulernissaannut iluaqutaasussamik MIPI ilisimasanik katersuissaaq, pilersitsissalluni ingerlatitseqqissallunilu. MIPI-p ilisarnaatigaa siumut isigineq, saqqumilaarneq, politikkikkut pituttorsimannginneq aamma uppernassuseq.* Siulersuisut ataatsimut naliliinerat tassaavoq 2005-imi MIPI-p suliniutai anguniakkamut tamatumunnga naapertuuttuusut.

MIPI-p siulersuisui sinnerlugit,
Laannguaq Lyngé

Siulersuisuni siulittaasoq.

Imai

Eqikkaaneq	2
Ilisarititsineq	5
MIPI-p suliassai	5
Aaqqissuussaanaera sulisoqarneralu	5
Aningaasaqarneq	6
MIPI-p anguniagai	6
2005-imi suliniutit	7
Suliniutit pilersaarusiukkat naammassineqartut	7
2005-imi atortussanik katersineq	8
Ilisimariikkat pillugit MIPI-mut saaffiginnissutit	8
Isumasioqatigiinnerit, oqallinnerit ataatsimeersuarnerillu	9
Kommuunimut tikeraarneq	11
Suleqatigiiaat il.il.	11
Suliniutit pilersaarusiukkat ingerlanneqartut	12
Ilisimasaqarfimmik ingerlatsinerup killiffia	13
MIPI-p siunissaa	14
Meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasat	14
MIPI-p anguniagaanut sanilliullugu 2005-imi sulianik naliliineq	15
Ilanngussat	18
MIPI-p siulersuisuinik takussutissiaq – ilanngussaq 1	18
2005-imi MIPI tusagassiuutini – Ilanngussaq 2	19

Ilisarititsineq

MIPI-p suliassai

Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasat, meeqqat inuusuttullu atugassarisaat aamma meeqqat inuusuttullu pillugit sulianik ilisimasat MIPI-p katersortarpei, pilersittarlugit ingerlateqqittarlugillu. MIPI ilaatigut namminerisaminik suliassanik aallartitsisarpoq ilaatigullu pisortat imaluunniit namminersortut sinnerlugit akilersilluni suliaqartarluni.

MIPI 1. januar 2004 ukiuni marlungajanni suliniutitut atuutereerluni pilersinneqarpoq. 2005-imi ukiumoortumik nalunaarusiaq taamaalilluni nalunaarusiat aappassaraat. MIPI-p suliassaanut aaqqissuussaananerullu tunngaviuvoq *Meeqqat Inuusuttullu pillugit Ilisimaqarfik pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 26 18. december 2003-meersaq.*

Aaqqissuussaana sulisoqarneralu

MIPI siulersuisunit aqunneqarpoq. MIPI-p siulersuisui Naalakkersuisunit toqqagaapput suliffeqarfiit arfineq-marluk innersuussuteqarnerisigut, Ilisimasaqarfik pillugu inatsimmi aalajangersagaq naapertorlugu. Maannakkut siulersuisut toqqagaapput 2004-2006-imut atuuttussatut. Siulersuisuni ilaasortap ataatsip tunuarnerata kingorna 2005-imi siulersuisut nutaamik ilaasortaqaalerput. Siulersuisut massakkorpiag inuttaat ilanngussami 1-mi allassimapput.

MIPI-p sulineranut siulersuisut akisussaapput, ilaatigut aningaasaliinermi suut najoqqutassaanersut aamma suliniutissanik akuersisarnermut, taamattaq siulersuisut innersuussutigisarpaat kikkut suleqatissatut atorfinitsinneqassanersut soraarsitaassanersulluunniit. Siulersuisut aamma MIPI-mi sulianut tunngatillugu attaveqaaqatitut inissisimapput. Tamanna inissisimaffiuvoq pingaaruteqartoq MIPI-p suliniutaanut atuuffianullu atatillugu tamatigoortumik sunniuteqartartoq.

MIPI suliffiuvoq pituttorsimangitsoq namminersorfiusorlu Ilaqutariinnermut Pisortaqaarfiup ataani inissisimasoq, tassanngalu sulisoqarnermut aningaasaqarnermullu atatillugu akisussaaffigineqartoq soorluli suliassat MIPI-mut tunngasut qaffasinnerusumik allaffissornermut attuumasut aamma tassannga isumagineqartartut. Tassa imaappoq suliassat allaffissornikkut pisariaqartut Ilaqutariinnermut Pisortaqaarfimmit isumagineqartarput kiisalu soorunami suliassat MIPI pillugu inatsimmut attuumassuteqartut, taamaattorli MIPI-p sularisai siulersorneqarneralu Ilaqutariinnermut Pisortaqaarfimmut attuumassuteqanngilluinnarput. Ilaqutariinnermut Pisortaqaarfiup aaqqissugaanerata

allangortiteriffigineqarneranut atatillugu pisortaqarfimmit MIPI-llu siulersuisunit MIPI-p nammineersinnaassusia naqissuserneqarpoq aalajangersarneqarlunilu.

Massakkorpiaq ac-mik taagorneqartumik ataatsimik ulloq naallugu suliffeqartumik MIPI atorfeqartitaqarpoq. Taassuma saniatigut 2005-imi siunnersortit avataanit pissarsiat tallimat suliassanik aalajangersimasunik isumaginnittut MIPI-mit sulisitaapput kiisalu ilinniarnertuutut ikiortimik sulisoqartarluni. Ingerlatsinermi aamma ineriartortitsinermi suliassat tamaasa, projektinik aqutsineq, MIPI-mi siulersuisunut allatsitut suliassat kiisalu allaffissornikkut allaffimmilu isumagisassat nalinginnaasut ulloq naallugu atorfillip isumagisarai. Tamatumalu kinguneraa ulloq naallugu atorfillittut ilisimasanik suliassat isumagineqarsinnaannginnerat.

Ulloq Unnuarlu Angerlarsimaffinnut allattoqarfik (Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik) aamma PPR-Midt (Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Pisortaqarfik, KIIP) Nuummi MIPI-p allaffeqarfeqatigai. Taamatut inissisimaffeqarnerata kingunerisaanik suliassanik soqutigisaqatigiiat qanimut akornanniilluni sulineq ingerlanneqarpoq meeqqat inuusuttullu, ingammik meeqqat inuusuttullu navianartorsiortut, eqqarsaatigalugit.

Aningaasaqarneq

MIPI-p ingerlannera allaffissorneralu Aningaasartuutissanut Inatsimmi akuersissutitigut aningaasalersornerqarput. Taakkua saniatigut MIPI-p qinnuteqaateqarfigisinnaavai kattuffiit namminersortut imaluunniit pisortatigoortumik oqartussaasut kiisalu suliqaarsinnaalluni isertitaqaataasunik. 2005-imi aningaasartuutissanut inatsimmi akuersissutaapput kr.640.000. Taakku qaavisigut MIPI avataaniit kr.117.500-inik pissarsisimavoq. 2005-imi MIPI namminersorluni sulissutiginninnermigut isertitaqanngilaq, ilaatigut pissutaalluni aalajangiisoqarmat naqitanik akeqanngitsumik agguasaasoqassasoq amerlanerpaanik soqutiginnilersitsiniarluni.

MIPI-p anguniagai

MIPI-p sulinermigut makku anguniassagai siulersuisut aalajangiipput: Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu sullinneqarneranni ilisimasat aallaaviunerulernissaannut iluaqutaasussamik MIPI ilisimasanik katersuissaaq, pilersitsissalluni ingerlatitseqqissallunilu. MIPI-p ilisarnaatigaa siumut isigineq, saqqumilaarneq, politikikkut pituttorsimannginneq aamma uppernassuseq.

Taakku qaavisigut siulersuisut aalajangiussimavaat *Isumassuineq sumiginnaanerlu* 2004-2006-imi suliniutigineqassasoq.

2005-imi suliniutit

Suliniutit pilersaarusiukkat naammassineqartut

2005-imi MIPIp suliniutit pilersaarusiukkat pingasut naammassivai:

1. Kalaallit Nunaanni meeqqanik inissiisarnermik siunissami misissuinissaq pillugu nalunaarussiaq.

Naak kalaallit meerartaat inissinneqartartut amerlagaluaqisut sammisamik tamatumingga ataatsimut misissuineq kingulleq ukiut qulit sinnerlugit matuma siorna pivoq. Tamatuma kingorna meeqqanik inissiisarneq pillugu inatsit aallaaviusoq allannqortiterneqarpoq. Tamatuma nalaani aamma ikiuinnittarnermik kiisalu meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimatusarnermi periutsit iliuusissatullu pilersaarutit nunani tamalaani atorineqartartut ineriartupiloorsimapput. Meeqqanik inissiisarnermik siunissami misissuinissaq pillugu nalunaarusiarineqalersaartumut aalajangiiffiginninnissaq tunngavissaqarluaqqullugu MIPI nalunaarusiortitsivoq, misissuisitsinissap qanoq aaqqissuunneqarsinnaaneranut periutsinik assigiinngitsorpasuarunik siunnersuutitalimmik naliliinertalimmillu. Nalunaarussiaq suliarineqarpoq naliliisarnerup tungaatigut ilisimatuumit ph.d. Peter Dahler-Larsenimit.

2. Kalaallit Nunaanni kommuunit meeqqanut inuusuttunullu politikkkii.

Kalaallit Nunaanni kommunit arlallit meeqqanut inuusuttunullu aamma ilaqutariinnut politikkeqarput kommuunillu peqatigiillutik kommuunit tamarmik taamaattumik politikkeqassasut aalajangiisimapput. Suliamut taamaattumut isumassanik aallerfissatut MIPI politikkinik akuersissutaasunik misissueqqissaarnermik suliaqartitsivoq, tassa kommuunit tamakku pillugit anguniagassaattut aalajangiussaattut isigalugit. Misissueqqissaarneq naliliisarnerup tungaatigut ilisimatuup ph.d. Peter Dahler-Larsenip suliaraa. Misissueqqissaarnermi ilaatigut tikkuarneqarput kommuunit akunnerminni sutigut imminnut isumassarsiorfigisinnaasut siunissamilu suut politikkerineqarsinnaassanersut pillugit inassuteqarsinnaanersut. Politikkerisassatut akuerisaasut isiginiarnissaat kisiat pinnagu aammali qanoq piviusunngortinneqarsinnaanerata eqqarsaatigalugu itinerusumik suliaannginneranut peqqutaavoq MIPI-p misissuinnermut nukissaasa killeqarnerat. Ungasinnerusorli isigalugu iluatinnassaaq naliliivinnissaq siunertaralugu kommuninik suleqatiginninniarnissaq.

3. *2005-imi Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisitigut paasissutissat – una sammisaq ilanngullugu: Meeqqat inuusuttullu paaqqutarineqarnissamut, atuarnissamut aamma sunngiffimmi sammisassaqaanissamut periarfissaat.*

Saqqummersittakkani *Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisitigut paasissutissat* saqqummersitat taanna aappassaraat imaralugulu meeqqat inuusuttullu pillugit susassaqarfiit arlalissuit pillugit kisitsisitigut paasissutissat nutartikkat. Sammisap imarai assersuutigalugu ulluunerani meeqqerivinni aamma ulluunerani paaqqinnittarfinni meeqqanut inissat qassiunersut naatsorsornerat, paasissutissat taakku siornatigut pigineqarsimangikkaluarput. Misissuineq kisitsisinillu paasissutissat saqqummersitsinerlu aningaasaliiffigineqarput ukunanga: NUNAFonden, Royal Greenland, Peqatigiiffik Kalaallit Nunaanni Meeqqat Inuusuttullu kiisalu Grønlandsbanken. Kommunalbestyrelsinut, inatsisartuni ilaasortanut, qitiusumik aqutsisoqarfimmut, atuarfinnut aamma ilinniartinnut il.il. akeqartinnagu nassiussuunneqarpoq.

Nalunaarusiat qulaani pineqartut tamarmik akeqanngitsumik aaneqarsinnaapput uani: www.mipi.gl

2005-imi atortussanik katersineq

Meeqqat inuusuttullu pillugit atortussat MIPI-p katersugai Nunatta Atuagaateqarfiata atuagaateqarnikkut ataatsimut katersuiffiatigut nalunaarsorneqartarput. MIPI-p katersugai ukiup naanerani qulequttat katillutik 496-iupput. Taamaalilluni qulequttanik nutaanik 71-inik 2005-imi amerleriarfiuvoq.

Taakku saniatigut atortussanik MIPI elektroniskimik sapinggisamik amerlasuunik katersuiniarsarivoq MIPI-p nittartagaatigut pissarsiarineqarsinnaalerniassammata. Ukiup ingerlanerani atortussat arlalilit nittartakkamit aaneqarsinnaasut ilapput. Nittartakkap allanngortiternera pissutigalugu atortussat katillugit qassiunersut uuma allannerata nalaani oqaatigineqarsinnaanngilaq.

Ilisimariikkat pillugit MIPI-mut saaffiginnissutit

Ilisimariikkat pillugit MIPI 2005-imi katillugu 46-nit saaffigineqarpoq. 2004-mut sanilliullugu amerlaqatigiingajapput taamani 54-it saaffiginnimmata. Illua'tungaanili saaffiginnissutit arlalilit akiniarnerat annertunerusumik suliassaqaqarfiusimavoq. Saaffiginnissutit sammisaat ilaatigut makkuupput: sumiginnaaneq, Kalaallit Nunaanni naveersinnaatitaaneq qanoq inissisimava, meeqqat inuusuttullu mobilinik internetimillu atuinerat, meeqqat inissitat aamma anaanat inuusuttut. Ilinniartunit

saaffiginnissutit amerlapput aammali pisortat suliffeqarfii saaffiginnissuteqartarput. Kalaallit Nunaanniit, Danmarkimiit nunanillu allaniit saaffiginnissutit takkuttarput.

Soorluli 2004-mut nalunaarusiami aamma taamaassimasoq MIPI-mi maluginiaqqipparput Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimariikkat pisariaqartitsinermut naapertuutinngilluinnartut. Saaffiginnissutit arlallit taamaammat amigaqisumik akineqartarput. Tassa annertunerusumik misissuisoqarnissaa aamma meeqqanut inuusuttunullu tunngasut pillugit paasiniaanissaq pisariaqartinneqaqaat.

Ajoraluartumik periarfissaqarsimanngilaq MIPI-p nittartagaanik atuisut MIPI-p ilisimasaanik aallersinnaasut qassiunersut ilisimatitsissutigissallugu.

Isumasioqatigiinnerit, oqallinnerit ataatsimeersuarnerillu

Soorlu ataani takussutissiami ersertoq 2005-ip ingerlanerani MIPI-p peqataaffigisai ataatsimeersuarnerit, oqallinnerit aamma isumasioqatigiinnerit il.il. arlalissuupput.

Meeqqat inuusuttullu pillugit politikki pillugu tamanut ataatsimiititsineri oqallissaarutit uku saqqummiunneqarput:

- *Kalaallit Nunaanni kommuunit meeqqanut inuusuttunullu politikki, Peter Dahler-Larsenimit, taamatut qulequtalmmik aamma nalunaarusiortoq*
- *Kalaallit Nunaanni meeqqat inersimasullu akornanni pissaanermik atuisarneq Jette Estrupimit, MIPI-p siulersuisuini ilaasortaq*
- *Inuusuttut politikkilu Aviâja Lyngemit, Sorlammi siulittaasup tullia*

Oqalugiarnermut takkuttut 50-it missaanniipput.

Aaqqissuussineq	Aaqqissuussisq	Ulloq sumiiffillu	Oqaasissartaat
Unnuk kulturisiorfik	Peqqissaanermut Ilinniarfik	21. januar, Nuuk	MIPI saaffiginniffilerluni peqataavoq
Pisortat ataatsimmiinnerat	Tulararfik (ulloq unnuarlu angerlarsimaffinni pisortat peqatigiiffiat)	Marts, København	MIPI-mit oqallissaarut: <i>Meeqqat inuusuttullu inissi- tat pillugit ilisimasat</i> Pisortat najuuttut suleqatigalugit misissugassaq-qissutut isummanik arlariin-nik MIPI saqqummiivoq
Ammassallip kommuuniani sulisunut oqallissaarut	Ammassallip kommuunia aamma MIPI	Marts, Tasiilaq	Meeqqat aamma piitsuussu- seq pillugit oqallissaarut
Sociologimik/aqutsinermik ilinniartitsineq	Ilisimatusarfik	3. maj, Nuuk	Sammissaq: ilaqtariit mee- qallu kiisalu meeqqat inuu- suttullu pillugit politikimi isummat
Ilinniakkamik tunulequtaqarlutik sulisunut oqallissaarut kinguaassiuu- titigut atornerluisarneq aamma suliat akimorlugit sulineq	MIPI	2. juni, Nuuk	Oqallissarisuuvuq siunner- sorti Gitte Jakobsen SISO-meersoq – kinguaassiuutiti-gut meeqqanik atornerluisarnerni ikiuisarnernik ilisimasaqarfik
Meeqqat aamma inuusuttut pillugit politikki pillugu tamanut ataatsimiititsineq	MIPI	22. juli, Nuuk	Meeqqat aamma inuusuttut pillugit politikki pillugu aamma sammissaqqissut allat pillugit oqallissaarutit pingasut
Meeqqat inuusuttullu pillu- git kisitsisitigut paasissutissat 2005 – tusagassiuutinut ilinniagalinnullu saqqummiineq	MIPI	20. september, Nuuk	Kisitsisit ukiumoortumik paasissutissatigut aamma samminilluni misissuunik- kut inerniliinerit pillugit oqallissaarut
Teori periaatsillu pillugit ilinniartitsineq	Isumaginninnermi siunner- sortinngorniat ilinniarfiat	3. oktober, Nuuk	Sammissaq: MIPI sunaava aamma meeqqat inuusuttul- lu pillugit kisitsisitigut paasissu- tissat ilisimasallu
"World Conference on Prevention of Family Violence"-imi peqataaneq	Government of Alberta aamma kattuffiit assigiinngitsut	23.-26. oktober, Canada	Nalunaarusiaq atuarneqar- sinnaavoq MIPI-p nittartagaani
Tamanut oqalugiarneq	Ilisimatusarfik	14. december, Nuuk	MIPI-mit oqallissaarut: <i>Meeqqat inuusuttullu pillu-git ilisimasat – kikkut suna ilisimavaat?</i>

Aqqissuussinerit qulaani taaneqartut saniatigut ”meeqqat inuusuttullu pillugit sulianut tunngatillugu oqallittarfik”-mik taagorneqartup 2005-imi pilersinneratigut MIPI Ilaqutariinnermut Pisortaqrarfiup ulloq unnuarlun argerlarsimaffinnut allaffianni sulisut peqatigalugit suliniuteqalerpoq suliamik ilinniagallit akornanni suliat akimorlugit persuarsioranni oqallitsitsisarlu. Oqallittarfiup ataatsimiititsinerani ilaasortat ilaat oqallisissiamik saqqummiisarpoq tamatumalu kingorna sammisaq oqallisigineqartarluni. Oqallittarfik kikkunnulluunniit ilanngussiumasunut peqataajumasunullu ammavoq.

Kommuunimut tikeraarnej

2005-imi marsip qaammataani MIPI-mi sulisoq Ammassallup kommuuniani tikeraarpoq. Siunertaavoq meeqqat inuusuttullu pillugit atortussanik katersinissaq, ilisimasanik aamma misissugassaqqissunik naleqquttunik atorfissaqartitsineq qanoq annertutiginersoq kiisalu MIPI-mik nalunngisaqarnerup siammarnarunissaa anguniarlugit. Kommuunip meeqqanut ilaqutariinnullu illuutaa iliuusissaqqissunik aaqqissuinermi ikiuulluaqaaq taamaattumillu ataatsimiinnerit arlalissuit ingerlanneqarput isumassarsiarpassuillu katersorneqarlutik. MIPI-p naapeqatigai ilaatigut isumaginninnermi aqutsisoqarfik, ulluunerani meeqqeriviit, atuarfik napparsimmavillu kommuunimilu suliamik ilinniagallit oqallinnertalimmik ataatsimeeqatigalugit.

Suleqatigiiaat il.il.

- MIPI Inuusuttut Akisunneranni, radiokkut aallakaatitsisarnermi nittartakkamilu tunuliaqutaasuni ilaasortaavoq.
- MIPI-mi sulisoq Imigassaq aamma Ikiaroorartoq pillugit siunnersuisoqatigiinni ilaasortaavoq.
- Nunanut allanut allattoqarfik isumaqatigiissuteqarfialugu MIPI-p ataqatigiissaarisuuffigaa Arktisk Rådip suliniutaa taaguutilik ”Future og Children and Youth”-imi kalaallit peqataanerat, tassani pineqarlutik meeqqat inuusuttullu ajungitsumik atugaqarnerat peqqinnerallu. Tassunga atatillugu pilersaarutaagaluarpoq sammisaq pillugu iliuutsinik pitsaasunik katersinissaq. Suliniulli taamaatiinnarniarneqannguatsiarpoq.

Suliniutit pilersaarusiukkat ingerlanneqartut

Ukiut nikinneranni MIPI suliniutinik anngajaanik marlunnik ingerlataqarpoq.

1. *Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit antologi – inuunermi atugassarititat aamma ineriartorfigisinnaasat (suliarinerani qulequtaq)*

Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit antologimut ilanngussaqaqqullugit ilinniagallit ilisimatusartullu 25-t sinnillit MIPI-mit kajumissaarneqaramik akuersaarput. Antologip siunertaraa: siullertut Kalaallit Nunaanni pissutsit aallaavigalugit ilinniartitsissutaasinnaasunik katersineq, aappassaattut oqaluttuarisaanikkut ullumikkullu suliat pillugit takussutissiinissaq pingajussaattullu inuit ilinniagallit suliat killeqarfigisaat qaangerlugit oqaaseqartinnissaat periarfissikkumallugu. Antologimut missingersuutaaput katillugit kr. 695.000 saqqummersinnissaanullu apeqqutaapput aningaasaateqarfinnit pissarsiassat. Ilimagineqarpoq antologi saqqummersinneqassasoq 2006-ip naanerani imaluunniit 2007-imi.

2. *Kalaallit Nunaanni meeqqat piitsut*

Kalaallit Nunaanni inoqutigiit isertitaannik naatsorsukkat tunngavigalugit MIPI-p paasivaa qularisariaqanngitsumik kalaallit meerartaasa ilaat piitsuusutut taasariaqartut. Aammami nunani allani ilisimatusarnerit ersersippaat isertitatigut atukkat meeqqat qanoq atugarissaartiginerannut sunniuttartut. Aamma Kalaallit Nunaanni arlaleriarluta oqallisigisarnikuuarput, soorlu assersuutigalugu ilaqutariit isertitaaruttarnerat tamatumalu inuuniarnermut kingunipiloqartitsisarnera aamma ilumut meeqqat naammattumik nerisassaqartinneqartarnesut. Peqatigalugu MIPI-p aamma paasivaa kisitsisitigut meeqqat pillugit paasissutissaqanngitsoq kiisalu meeqqat isertitat tungaasigut misigisartagaannik ilisimasat amigaatigineqartut. Taamaattumik maannakkut misilinneqalerpoq aningaasanik pissarsiniarnissaq, immikkoortunut pingasunut ukununga atugassanik: 1) Kalaallit Nunaanni meeqqat piitsut qasserpiaanersut pillugit kisitsisitigut paasissutissanik misissueqqissaarnissaq, 2) ilaqutariit aningaasaqarniarnerat meeqqat nalinginnarmik inuunermi qanoq misigisarneraat pillugu misissuinissaq, 3) misissuinerup inernerinik naliliinissaq FN-ip Meeqqat pillugit Isumaqtigiissutaani immikkoortoq 27-mut sanilliussilluni, immikkoortumi tassani pineqarpoq meeqqat naammaginartumik inuuniuteqarnissaminnut piginnaatitaaffiat. Misissuinissamut tassunga kr. 565.000-nit atugassatut missingersuutigineqarput.

Ilisimasaqarfimmik ingerlatsinerup killiffia

Missingersuutit aningaasaqarnerlu

Ukiumoortumik nalunaarusiami 2004-mi qularnaatsumik paasisaq unaavoq missingersuutitigut naatsorsuuserinikkullu najoqqutassat killigeqqusallu tungaasigut MIPI-p sulineranut atatillugu ukioq nalorninartorsiorfiusimaqisoq. Tamatuma kingunerivai suliassat aalajangersarniarnerisa ajornartorsiutaanera, suliniutit piviusunngortitsiniarnerisa ajornakusoornerat MIPI-milu sulisup suliassaqarpaallaanera. Pissutsit taamaannerat 2005-imissaaq MIPI-mi suliassaqarfiusimaqaaq qujanarporli paasisinnaallugu pissutsit taakku 2005-ip ingerlanerani iluarsivigineqarsimasut. Iluarsisassat sinnerisa 2006-imi aaqqinnissaat siulersuisut qilanaarivaat.

Sulisoqarneq suliassallu naammassiniartarnerat

Taaneqareersutut MIPI-mi ulloq naallugu sulisussaq ataaseq akuerisaavoq. Ilisimasaqarfimmi suliassanik naammassinninnissamut aamma ilisimasaqarfiup suliassaatur naatsorsuutigisanut tamanna naammaqqajannilaq. Taamaattumik siulersuisut neriuutigaat 2006-imut aningaasanut inatsimmi MIPI-mi sulisut amerlineqarumaartut.

2004-mi amma 2005-imi ingerlatsinermi suliassat arlariit MIPIp naammassiniarsimavai nalunaaquttap akunnermusialinnik sulisitsisarlu, ingammik ilinniarnertuunik sulisitsinikkut. Piaartumik paasinarsivoq taamatut aaqqiineq atorsinnaanngitsoq taamaattumillu 2005-imi pitsaanerusequmik aaqqissuussiniartoqarpoq. Tamanna pillugu maannakkut Nunatta Atuagaateqarfianik aalajangersimasumik isumaqatigiissuteqartoqarpoq MIPI-p katersugaataanik atuagaatinik nalunaarsuinissaq pillugu, taamannalu MIPI-mut suliassaqarnikkut annertuumik oqilisaataasimavoq peqatigalugulu nalunaarsuinerup pitsaassusia qulakkeerneqarluni. Suliassanullu allanut tunngatillugu suli arlariinnik aaqqitassaqarpoq, ilaatigut MIPI-p nittartagaata ingerlatiinnarniarnera ineriartortinneralu eqqarsaatigalugit. 2006-imi suliassaq taanna ingerlateqqinneqassaaq.

Illassutigineqassaaq ilinniarnertuunik sulisitsisarneq nunatsinni piginnaanilinnik nalinginnaasumik amerlisaanermut tunngatillugu MIPI-p suli pingaaruteqartutut isigimmagu sulilu arlariinnik suliassaqarmat ilinniarnertuut ikiortigalugit pitsaasumik naammassineqarsinnaasunik.

Nittartagaq www.mipi.gl

Piffissami sivisungaatsiartumi kissaatiginarsimavoq MIPI-p nittartagaata atuisussanut piuminarnerulersinnissaa paasiuminarnerulernissaalu. Suliassarli annertuujuvoq maannamullu

nukissarsiorfiunera ajornakusoorluni. Taamattaaq aamma Namminersornerullutik Oqartussat nittartakkanut nutaamik atortutaarnissaat utaqqimaarneqarsimavoq. Taaneqartoq kingulleq maanna naammassereerpoq MIPI-milu aallaqqaammut immikkut annertuumik suliassaqtitsisimalluni. MIPI-ili naatsorsuutigaa atortorissaarutitaaq ungasinnerusoq isigalugu nittartakkanik ineriartortitsinermut aserujaallisaanermullu iluaqtaajumaartoq. MIPI-llu 2006-imi nittartakkamik sulini nangillugu ingerlatissavaa.

MIPI-p aaqqissugaanerani killigeqqusat

Ilaqutariinnermut Pisorta qarfiup nutaamik aaqqissuunneqarneranut atatillugu 2005-imi MIPI oqallinnerni arlariinni peqataasarpog siunertaralugu MIPI-p inissisimanerata ersarissarnissaa qulakkeerniarlugulu ilisimasaqarfiup politikikkut pituttorsimanngitsuunera, tamanna uppernassutsimut pingaaruteqarmat. Pineqartumi tassani pingaaruteqaqisumi pisorta qarfirmik paaseqatigininneq anguneqarsinnaasimammatt siulersuisut naammagisimaarpat.

MIPI-p siunissaa

MIPI-mi misilittakkat aammalu ilisimasaqarfik pillugu inatsisiliornermut tunngasuni oqaaseqaatit tunngavigalugit, tassa MIPI-p suliffeqarfittut Ilaqutariinnermut Pisorta qarfiup ataani utaqqiisaannarmik inissisimaneranut tunngasut, MIPI-p siunissaa pillugu inassutit arlariit siulersuisunit sammineqarput. 2005-ip upernaavani inassutit inaarsarneqarput ukununga tunngasut: MIPI-p suliassai, MIPI-p aaqqissuussaana kiisalu MIPI-p suliniutaanik aningaasalersuineq. Siulersuisut naatsorsuutigaat inassutiginiarlugu MIPI-p suliassaani qitiutillugit pingaarnerutinneqassasut meeqqat inuusuttullu pillugit ilimasanik inuiaqatigiinnut soqutiginarunik pilersitsillunilu siammaasarnissaq.

Meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasat

Arlaleriarluni MIPI-p paasisarsimavaa pineqartumi politikikkut aalajangiinissanut atugassanik ilisimasanik naammaginarumik tunngavissaqanngitsoq. Taamaattumik nuannaajallannarpoq paasilerlugu maannakkut naalakkersuisooqatigiilersut isumaqatigiissutaanni meeqqat inuusuttullu pingaartinneqaqimmata.

Tamatumunnga atatillugu politikikkut suliniutissanik pilersitsinissamut pilersaarusiornissamullu atugassanik meeqqanut inuusuttunullu suliniutinik nalilersuisarnerulernissaq aamma kisitsisitigut paassutissanik pitsaanerusunik pilersitsinissaq MIPI-p siornali inassutigisani aammaarluni inassutigissavai.

Kingulliullugu MIPI-p kaammattuutiginiarpaa kalaallit meerartaat inuusuttaallu pillugit annertunerusumik ilisimatusartoqalissasoq tamatumuuna meeqqat silarsuartik qanoq namminneq isigineeraat misissuiffigineqarniassammat. Ullumikkut ilisimatusarnerup annertunersaa ilisimatusartut inersimasut naliliineri naapertorlugit siumungaaq aalajangersakkanik aallaaveqarpoq.

MIPI-p anguniagaanut sanilliullugu 2005-imi sulianik naliliineq

Soorlu ilisarititsineri taaneqartoq MIPI-p anguniagai makkuupput:

Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu sullinneqarneranni ilisimasat aallaaviunerulernissaanut iluaqutaasussamik MIPI ilisimasanik katersuissaaq, pilersitsissalluni ingerlatitseqqissallunilu. MIPI-p ilisarnaatigaa siumut isigineq, saqqumilaarneq, politikikkut pituttorsimannigineq aamma uppernassuseq.

Ataatsimut isigalugu meeqqat inuusuttullu sullinneqarnerata ilisimasanik aallaaveqarnerulernissaanut MIPI marlunnik periuseqarluni suleqataasinnaavoq:

- Toqqaannartumik, ilisimasat MIPI-p pilersitaasa aamma/imaluunniit siaruagaasa meeqqat inuusuttullu pillugit aalajangiinernut aalajangersimasanut aamma/imaluunniit meeqqanut inuusuttunullu sullissinermut sunniuteqarnerisigut.
- Toqqaannangikkaluamik, ilisimasat MIPI-p pilersitaasa aamma/imaluunniit siaruagaasa sulianut tunngasutigut, politikikkut aamma/imaluunniit innuttaasut akornanni pineqartumut isiginninnermut sunniinikkut tassuunalu meeqqanik inuusuttunillu sullissineq ungasinnerusoq isigalugu sunniuteqarfigalugu.

MIPI-p ilisimasai aammalu meeqqanik inuusuttunillu sullissinerit imminut atasutut pissuseqalersinnaapput, meeqqanik inuusuttunillu sullisseqataasut assersuutitut misissuinernik naliliinernillu MIPI piumaffigigaangassuk.

Toqqaannartumik sunniinermut atatillugu tikkuarneqarsinnaavoq assersuutigalugu nalunaarusiap *Kalaallit Nunaanni kommunit meeqqanut inuusuttunullu politikii* saqqummiunneqarnera kommuuniniit saaffiginninnernik kinguneqasimammat, nalunaartunik nalunaarusiaq najoqqutarisimallugu imaluunniit isumassarsiorfigisimallugu. Taamatuttaaq MIPI-mut saaffiginninnerit ataasiakkaat ilisimasanut pigeriikkanut tunngasut ajornartorsiummut atuuttumut ima attuumatigisimapput MIPI-p ilisimasaasa aalajangiisarnernut sunnuteqaqataasutut atorneqartarnerat ilimanarlunnarluni.

MIPI-p ilisimasaasa aamma meeqqanik inuusuttunillu sullissinerup imminnut ataqatigiilersarnerat ilimagisariaqarpoq kikkulluunniit meeqqanik inuusuttunillu sullissineru suliaqartut assersuutigalugu misissuinissanik imaluunniit nalilersuisitsinernik MIPI suliassikkaangassuk. 2004-mi MIPI suliassamik angisuumik iminneqarpoq 2005-imili taamatut inniminniisoqarnani. MIPI isumaqarpoq tamatumunnga pissutaasuunut ilaasoq MIPI-p sivikitsuinnarmik atuussimanera aamma killilimmik nukissaqarnera, kisiannili aamma minnerunngitsumik pissutaaqataasoq taamatut nassuiaatinik inniminniisinaagaluit arlalissuit ilisimasanik taamaattunik suliareqqiinnissaminnut suli misilittagakinnerat aammalu misissuisitsinissanut assigisaannulluunniit aningaasaliisoqarneq ajornera. Tamatumali allanngornissaa neriuarpoq tamakkununnga eqqumaffiginninneq annertunerujartortillugu.

Toqqaannangitsortaa imaluunniit ungasinnerusoq isigalugu malunniunnissaa eqqarsaatigalugu MIPI-p suliniutai kikkunnit tamanit naammaginnartumik eqqartorneqartarput, soorluli MIPI, ukiumoortumik nalunaarusiami massumani ersertutut, oqalugiarnerni, oqallinninerni il.il. arlariinni ingerlatillunilu aamma/imaluunniit peqataasartoq.

Tusagassiuutini sammineqarneq aammalu saaffigineqartuarneq, aggersarneqartuarneq il.il. tunngavigalugit paasinarpoq MIPI-p nukissaqarniarneranut sanilliullugu *saqqumilaarnissaa*-nik siunertaq eqquutsinneqartoq. Ingammik meeqqat inuusuttullu pillugit politikki pillugu nalunaarusiaq kiisalu suliniutit ingerlassat aamma paasisariaqarput *siumut sammisoqartoq*, tassami taakku takutippaat ilisimasat siumut tikkuussisut aalajangiinernullu isumassarsiorfiusarlutik. MIPI politikikkut pituttorsimangitsutut aamma uppernassuseqartutut qanoq ilisimaneqarnerasoq nalileruminaanneruvoq. Nalunangilaq Ilaqutariinnermut Pisortaqaqfimmur suli atanera tassuuna paatsuungassutaasoq, ilisimasaqarfiulli imaassoraa MIPI kikkut pillugit atanersoq MIPI-lu kikkut sinnerlugit oqaaseqartarnerasoq paatsuungassutaagaluartoq taamaattoq MIPI-p ilisimasaasa uppernassuseqarnerat paatsuungassutigineqanngitsaq.

Siulersuisut ataatsimut naliliinerat naapertorlugu MIPI-p 2005-imi suliniutai anguniakkamut qularnaatsumik naapertuupput.

Ilangussat

MIPI-p siulersuisuinik takussutissiaq – ilangussaq 1

MIPI-p siulersuisui Naalakkersuisunit toqqagaapput susassaqtartunit ataani allassimasunit inassutit tunuliaqtaralugit. Siulersuisut toqqagaapput 2004-2006-imut atuuttussatut. MIPI-p 2005-imi Anne Cathrine Lefèvre siulersuisuni ilaasortatut inuulluaqqusariaqarsimavaa taartaalu Jette Eistrup tikilluaqqusimallugu.

Siulersuisuni siulittaasoq, Naalakkersuisunit toqqagaq:

- Laannguaq Lynge, vicelandsbibliotekar. Nunatta Atuagaateqarfianit innersuussaq.

Siulersuisuni siulittaasup tullia, siulersuisunit toqqagaq:

- Naaja Hjelholt Nathanielsen, Nuup Kommuniata PPR-imut allaffiani pisortaq, KANUKOKA-mit innersuussaq

Ilaasortat allat:

- Ann Nymark, PPR-midt-imi ledende skolepsykolog. Naalakkersuisunut ilaasortamit innersuussaq, taassuma ulluunerani meeqqeriviit aamma meeqqat atuarfiat akisussaaffigai
- Wolfgang Kahlig, Instituttimi pisortaq. Ilisimatusarfimmit innersuussaq.
- Jette Eistrup, PAARISA-mi suliniummik ataqatigiissaarisoq. Naalakkersuisunut ilaasortamit innersuussaq, taassuma peqqinnissaq aamma pinaveersaartitsineq akisussaaffigai.
- Keun Hwang, Specialkonsulent. Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmit innersuussaq.
- Andu S. Olsen, Ilaqutariinnermut Pisortaqarfimmi siunnersorti. Naalakkersuisunut ilaasortamit innersuussaq, taassuma isumaginninnermut tunngasut akisussaaffigai.

2005-imi MIPI tusagassiuutini – Ilanngussaq 2

MIPI pillugu aamma MIPI-p 2005-imi suliniutaasa tusagassiuutini malinnaaffigineqarneranik MIPI-p ilisimasai makkuupput:

April

Meeqqat sumiginnakkat pillugit oqallinnermut atatillugu MIPI Kristeligt Dagblad-imi (Danmark) allaaserineqarpoq. Tikkuarneqarpoq kalaaliaqqat sumiginnakkat qasserpiaangersut ilisimasaqarfiup naatsorsugaatiginngikkai.

Juni

Nalunaarusiaq "Meeqqanut inuusuttunullu Kalallit Nunaanni kommuunit politikii" MIPI-p saqqummersippaa taannalu qulequtaralugu tamanut ammasumik ataatsimiititsilluni. Nalunaarusiaq taassumalu inerniliinera radioaviisimi aviisinilu eqqartorneqarput ilaatigut KANUKOKA-mit oqaaseqaatitalerlugit.

August

Meeqqat tunissutigisartakkat (gavebørn) pillugit MIPI-mik apersuineq atuagassiami Samvirke-mi ilanngutassiami saqqummerpoq. Kalaallit Nunaanni ikiuisarnermi ilisimatusarneq MIPI-mit oqaaseqarfigineqarpoq.

September

"Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisitigut paasisutissat 2005" MIPI-p saqqummersippaa, radioaviisip, aviisit kiisalu Nuuk TV-p malinnaaffigaat.

Oktober

Arnanut nakuusertarnerup pinaveersaartinniarnera pillugu Nunarsuarmioqatigiit ataatsimiinnerat pillugu MIPI-mi sulisoq radioaviisimi apersorneqarpoq.

Matumunnga ilanngunneqassaaq sulisoqarnikkut massakkut inissisimaneq pissutigalugu nunatsinni MIPI amma MIPI-p suliniutaanik tusagassiorfinnit malinnaavigineqaaq ataavartumik nakkutigineqarsinnaanngimmat.